

MAANDAG

1

JANUARI

Nieuwjaarsdag

'Draagt nieuwjaarsdag een sneeuwwit kleed
dan wordt de zomer zeker heet
Schijnt de zon op nieuwjaar
dan geeft dat een goed appeljaar.'

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 4,3 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,6 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,3 °C	De Bilt -0,1 °C
Zon:	op 8.47 uur	onder 16.37 uur
Maan:	op 16.23 uur	onder 7.39 uur

DE GROENE STAD

Nijmegen is Groene Hoofdstad 2018 van Europa

Nijmegen mag zich in 2018 een jaar lang Green Capital of Europe noemen. Sinds 2008 reikt de Europese Commissie jaarlijks de Green Capital Award uit. Stockholm, Hamburg, Vitoria-Gasteiz, Nantes, Kopenhagen, Bristol, Ljubljana en Essen kregen al eerder de prestigieuze titel. Het doel is lokale inspanningen voor milieu, duurzame economie en leefomgeving op Europese schaal te onderkennen.

De jury hanteerde een drietal criteria bij de beoordeling. Ten eerste de inzet, visie en het enthousiasme dat wordt overgebracht in de presentaties van de steden. Ten tweede de capaciteit om op te treden als rolmodel voor andere steden, *best practices* te stimuleren en het model van European Green Capital uit te dragen en te verspreiden. Hierbij wordt rekening gehouden met de grootte en locatie van de stad. Als laatste kijkt de jury naar de communicatiestrategieën van de steden. Daarnaast zijn verbindingen tussen de stad en de omliggende lokale omgeving van belang, om optimale sociale en economische effecten te bewerkstelligen.

Volgens het juryrapport presenteerde Nijmegen een hartstochtelijke, duidelijke en overtuigende visie van hun stad als winnaar en de manier waarop Nijmegen als ambassadeur voor duurzaamheid en vergroening kan optreden. De jury was daarnaast onder de indruk van de grote betrokkenheid van verschillende belanghebbenden. De sterke punten van Nijmegen, zoals de fietsinfrastructuur, verkeerssystemen, schoon openbaar vervoer en de aanpak van afvalbeheer, gaven de doorslag voor de winst.

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENVIRONMENT/EUROPEANGREENCAPITAL/](http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/)

D I N S D A G

2

J A N U A R I

Volle maan

In deze Tuinscheurkalender hebben we weer heel wat weerspreuken opgenomen, vaak afgedaan als volksgeloof. De Nederlandse weerman Johan Verschuuren ging zeven jaar lang het waarheidsgehalte van die spreuken na en het bleek dat er 80 procent kans is dat ze kloppen. Dat is bijna zoveel als de weerberichten van radio en tv. Dat komt volgens Verschuuren doordat weerspreuken het gevolg zijn van eeuwen ervaringen die aan de natuur en de dieren zelf zijn ontleend.

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.47 uur	onder 16.38 uur
Maan:	op 17.29 uur	onder 8.45 uur

TUINWERK

Knotten en stoelen

Eigenlijk zijn het termen uit het verleden: knotten en stoelen. Knotten gebeurt nog wel, voornamelijk door mensen die een zittend leven leiden en zich in het weekend eens willen uitleven met snoeischaar en zaag. Ze houden zich voornamelijk bezig met knotwilgen. Die hebben allang geen economische functie meer, maar je zou kunnen zeggen dat ze bij ons cultuurlandschap horen. Daarnaast bieden ze nestgelegenheid aan bedreigde vogelsoorten, zoals de steenuil.

Stoelen is eigenlijk hetzelfde als knotten, maar dan op maaiveldniveau. Allerlei bomen werden vroeger regelmatig bij de grond afgezaagd: eiken voor de leerlooierijen, wilgen voor hun wilgentenen waarvan manden werden gevlochten, essen voor stelen van gereedschap en hazelaars voor een gevlochten afscheiding, een 'tuun'. 'Geriefhout' waren bosjes van hout dat allerlei nuttige toepassingen had. Die tijd is voorbij. De enigen die nog wilgentenen gebruiken zijn de mandenvlechters bekend van tuinenfestivals en braderieën.

WOENSDAG

3

JANUARI

‘Wie op Sinte Genoveva snoeit,
Zijn boomgaard overmatig bloeit.’

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.47 uur	onder 16.39 uur
Maan:	op 18.43 uur	onder 9.40 uur

TUINWERK

Binnen zaaien

In januari en februari kun je radijzen en wortelen in ondiepe bakjes binnenshuis zaaien. Verhuis de bakjes naar de serre zodra de radijzen gekiemd zijn. Je kunt ook in de serre zaaien als je binnen geen plaats hebt, maar het kiemen zal dan wat langer duren. Zes weken na het kiemen kun je de eerste exemplaren al oogsten. Ook sla kun je nu binnenshuis zaaien. Zaai niet te veel in één keer en zaai liefst meerdere rassen zodat niet alle planten tegelijk oogstklaar zijn. Sla is een lichtkiemer; bedek het zaad maar met een heel dun laagje aarde of wat wit zand uit de zandbak.

Van midden januari tot eind februari kun je prei in zaaibakjes zaaien. Na twee weken zullen de meeste zaadjes gekiemd zijn. Na twee maanden kun je de preitjes buiten op hun vaste plek zetten. Van deze preitjes oogst je vanaf midden mei.

Erwtjes en tuinbonen kun je in januari in potjes in de kas zaaien. Na een dikke maand kun je ze buiten uitplanten. Vanaf maart kun je meteen buiten zaaien.

Tot eind februari kun je om de twee weken een beetje spinazie en veldsla in de volle grond van de serre zaaien. Kies wel een snelgroeiend spinazieras.

DONDERDAG

4

JANUARI

‘You have to have a real passion for vegetables, and to be a good cook, which is to say one with a dedicated interest in what you consume, not for health’s sake – I take that for granted – but in behalf of excellence. If you don’t terribly care what you eat, or enjoy preparing it – forget about making a kitchen garden.’

ELEANOR PERÉNYI, *GREEN THOUGHTS – A WRITER IN THE GARDEN*

DE AMERIKAANSE JOURNALISTE, SCHRIJFSTER EN
TUINLIEFHEBSTER ELEANOR PERÉNYI (1918-2009) WERD
PRECIES HONDERD JAAR GELEDEN GEBOREN.

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.47 uur	onder 16.40 uur
Maan:	op 20.02 uur	onder 10.23 uur

PLANTAARDIGHEDEN

Bloembollen in potten en kuipen

Het pottenseizoen begint meestal met de paasdagen, hoewel het daarna soms nog flink kan vriezen. Wie geen risico wil nemen maar toch vroeg in het jaar wat kleur in zijn bloembakken wil, kan vanaf januari zijn hart ophalen aan bloembollen. De kleine, naar viooltjes geurende *Iris reticulata* bloeit al tegen het einde van de winter en bloeit in een pot meestal rijker dan in de volle grond. Als het loof is afgestorven zet je de pot eenvoudig droog weg. Ook krokussen zijn goede potplanten, maar zet ze wel in de zon, anders gaan de bloemen niet open. Blauwe druifjes zijn ook geschikt; als je die niet als bol wilt kopen zijn ze vanaf half januari met potten vol te krijgen in de supermarkt.

VRIJDAG

5

JANUARI

Hamamelisfeesten Arboretum Kalmthout

De winterperiode is voor Arboretum Kalmthout een bijzondere tijd. Wanneer de meeste andere tuinen nog in winterslaap zijn, leeft de arboretumtuin helemaal op met de winterbloeiers.

De verzameling toverhazelaars is de grootste in heel Europa en bevat enkele van de oudste en grootste gekende exemplaren.

Tijdens de Hamamelisfeesten zijn er elke zondag ieder uur wandelingen met een gids.

WWW.ARBORETUMKALMTHOUT.BE

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.46 uur	onder 16.41 uur
Maan:	op 21.20 uur	onder 10.58 uur

DE TUIN OP TAFEL

Millefeuille van wortelgroenten en verse geitenkaas
met een coulis van winterpostelein

Voor vier personen

½ rode biet	1 koolrabi
½ gele biet	2 porties geitenkaas of
1 chioggiabiet	kaaswringel
1 butternutpompoe	olijfolie
1 ui	fleur de sel
1 bosje winterpostelein	zwarte peper van de molen
1 preiwit	

Schil de bieten en snijd ze met de fijnsnijder in plakjes. Leg ze in water. Leg vervolgens 8 plakjes van elke soort op een bakplaat met bakpapier, na ze te hebben bestreken met olijfolie en te hebben gekruid met fleur de sel. Bak 15 minuten op 150° C.

Was de postelein en leg 16 mooie takjes opzij.

Pel en snipper de ui. Fruit hem in boter met een beetje zout, met het deksel op de pan. Voeg het in ringen gesneden preiwit toe en laat zachtjes garen. Voeg de postelein toe met een glaasje water. Laat 5 minuten doorkoken en pureer het geheel tot een coulis.

Snijd de geitenkaas in fijne plakjes en leg deze tussen de groentepakjes op de bakplaat. Bak ze net voor het opdienen gedurende 10 minuten op 165° C.

Verwarm de coulis op een laag vuur en schik op elk bord een millefeuille die je versiert met de rauwe ingrediënten.

RECEPT: CLAUDE POHLIG

WWW.RECEPTEN4SEIZOENEN.BE

ZATERDAG

6

JANUARI

Driekoningen

Deze dag wordt ook dertiendag genoemd, omdat hij dertien dagen na Kerstmis valt. Dertiendag is in de volkskunde een lotsdag: als het op dertiendag vriest, zal het dertien weken vriezen.

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.46 uur	onder 16.43 uur
Maan:	op 22.37 uur	onder 11.27 uur

M E N S E N T U I N

Kerstboomverbranding

In januari belanden heel wat kerstbomen gewoontegetrouw op een grote brandstapel, die de aanleiding vormt voor een gezellig samenzijn. Volgens de Vlaamse Milieumaatschappij (vmm) komt er met de kerstboomverbrandingen echter veel fijnstof vrij. Daarom ontwikkelen steeds meer steden en gemeenten een alternatief. Zo zamelen veel gemeenten de kerstbomen in en wordt het verhakselde hout gebruikt als compost of er wordt elektriciteit mee opgewekt.

Maar het kan creatiever. Zo bestaan er sparrenbier en sparrensiroop, én wordt de boom van de Amsterdamse Dam door het merk Ruik herleid tot een parfum. In verschillende dierentuinen vormen de kerstbomen een feestmenu voor de olifanten en geiten, en een klimrek voor andere dieren. In de dierentuin van Planckendael worden de kerstbomen aan onder meer de neushoorns, olifanten of addaxen gegeven. De naalden moeten wel nog groen zijn, anders lusten de dieren ze minder graag.

ZONDAG

7

JANUARI

Einde kerstvakantie (B en NL)

In de Russisch-orthodoxe Kerken die de oude juliaanse kalender volgen, wordt vandaag Kerstmis gevierd.

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.46 uur	onder 16.44 uur
Maan:	op 23.50 uur	onder 11.52 uur

TUINGEDICHT

De mussen

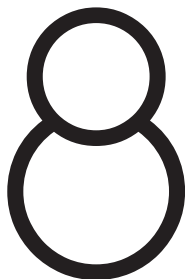
Ze klagen de nood
van de winter aan
nu in mijn tuin,
op de ijskoude aarde,
niets meer te rapen valt.

Afdrukken van pootjes
vertellen mij:
wij zijn hier geweest
hongerig en bevreesd.

In de stille morgen
scherpt de honger
hun tjlpend smeken aan:
vertel aan de mensen
daar binnen, de winter
is nog niet gedaan.

JOZEF VANDROMME,
ONGEPUBLICEERD

MAANDAG

JANUARI

Maan laatste kwartier

Verloren maandag of kopermaandag.

Een restant van de vroegchristelijke joelfeesten.

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.45 uur	onder 16.45 uur
Maan:	op —.— uur	onder 12.14 uur

M E N S E N T U I N

Meer grijs dan groen

Tuinen met voornamelijk planten erin worden zeldzamer. Met name de naoorlogse generaties kiezen steeds vaker voor bestrating. Dat blijkt uit een verkenning van tuinen en tuinieren in Nederland van het Sociaal en Cultureel Planbureau (scp).

Zo'n 70 procent van de Nederlanders beschikt over een tuin bij het huis. Het aandeel écht groene tuinen is echter gering. Uit het onderzoek blijkt dat zo'n 17 procent de voortuin volledig heeft beplant, bij 25 procent is drie kwart van de achtertuin gevuld met planten. 'Grijze', betegelde tuinen zijn vooral populair onder jonge mensen, lager opgeleiden en vrouwen die 30 uur of meer werken. Tuinen met veel planten zijn vaak van ouderen en hoger opgeleiden en komen ook meer voor in de stadscentra, waar de tuinen schaars zijn.

Bij de keuze voor een groene of grijze tuin, lijken mensen zich te laten inspireren door hun omgeving. Heeft de buurman een groene tuin, dan zal er eerder gekozen worden voor een groene tuin. Maar dat geldt ook voor tuinen met veel bestrating. In zekere zin is de inrichting van tuinen dus 'besmettelijk'.

Bij de tuininrichting spelen commercie en media een belangrijke rol. De grootste spelers, tuincentra en bouwmarkten, bieden kant-en-klaarobjecten zoals sierbestrating, decoraties en bloeiende planten, waarmee de koper direct resultaat ziet in zijn tuin. Maar groene tuinen van mensen met groene vingers kunnen alleen groeien doordat kennis en vaardigheden worden overgedragen.

Dat er weinig groen in tuinen staat, wil overigens niet zeggen dat Nederlanders hier niet van houden; bijna alle Nederlanders hechten veel waarde aan een groene leefomgeving.

D I N S D A G

9

J A N U A R I

‘Als poedersneeuw ligt poëzie. Eén uur
niet langer ach, zo onvoorstelbaar puur
als niets daarna stuifmeel en vogelveertjes.

Al wat op aarde valt verliest zijn duur.’

ANTON VAN WILDERODE, UIT: *POEDERSNEEUW, KWATRIJNEN*.

TIELT: LANNOO, 1991

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.45 uur	onder 16.47 uur
Maan:	op 1.01 uur	onder 12.37 uur

VLINDERS IN DE TUIN

Uilen in de winternacht

De zwartvlekwinteruil (*Conistra rubiginosa*) is begin januari de meest voorkomende nachtvlinder. Al vanaf begin november vliegt deze soort, en op niet al te koude nachten zijn ze de hele winter door actief. Het is een soort die de laatste tien tot vijftien jaar aan een duidelijke opmars bezig is. Eind jaren negentig van de vorige eeuw was de soort zeldzaam, inmiddels is hij wijdverbreid. Hij is gemakkelijk te herkennen. De voorvleugel heeft een gelijkmatige grijsachtig bruine grondkleur. Kenmerkend zijn de gedeeltelijk met zwart gevulde vlekken. Het zwarte deel in de niervlek wordt doorsneden door de lichtgekleurde aders en lijkt daardoor enigszins op een pootafdruk.

Ook de bosbesuil (*Conistra vaccinii*) wordt nu gemeld, maar deze is midwinter minder actief dan de zwartvlekwinteruil. Na de piek in november komt deze soort vooral in februari en maart weer volop tevoorschijn. Het is een algemene soort die vooral op de zandgronden voorkomt. Je vindt hem in loofbossen en struwelen, maar ook in tuinen. De vleugel heeft een lichte of donkere oranjebruine kleur of een combinatie van beide; de grondkleur kan ook diepkastanjebruin zijn.

De wachtervlinder (*Eupsilia transversa*) is goed te herkennen aan de kleine niervlek op de voorvleugel met aan weerszijden daarvan een klein 'satellietvlekje'. De kleur varieert van wit tot roomgeel, oranje of oranjebruin. Het is een zeer algemene soort, die voorkomt in loofbossen, struwelen, parken en tuinen.

WOENSDAG

10

JANUARI

De Velt-kalender voor moestuin, serre en fruittuin,
is de beste moestuinkalender op de markt én gratis bovendien.
U kunt hem gratis downloaden op [http://velt.be/sites/files/
content/documenten/tuinkalender.pdf](http://velt.be/sites/files/content/documenten/tuinkalender.pdf)

Gemiddelde neerslag:	Ukkel 2,7 mm	De Bilt 3,8 mm
Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.44 uur	onder 16.48 uur
Maan:	op 2.09 uur	onder 12.59 uur